

”ECONOMY, STUPID!”

Af Lars Qvortrup
dekan, DPU

lq@dpu.dk

* ”Hvilke krav stiller videnssamfundet til folkeskolen?” Det spørgsmål blev stillet igen og igen af hans excellence Shaikh Mohammed bin Essa Al Khalifa og hans kongelige højhed Prins Salman bin Hamad Al Khalifa på den store og ambitiøse konference ’The Education Project’. De to var som henholdsvis direktør og bestyrelsesformand for ’Bahrain Economic Development Board’ ansvarlige for konferencen, som blev afholdt i kongedømmet Bahrain d. 8.-10. oktober 2010, og som samlede mere end 500 deltagere fra 50 lande, herunder et imponerende panel af undervisningsministre.

Lige så hyppigt spørgsmålet blev stillet, lige så enslydende var svaret: Folkeskolens elever skal lære at gøre nytte i vidensøkonomien. Lærerne skal levere undervisning, hvis resultater kan måles. Og politikerne skal tænke langsigtet og økonomisk og betragte folkeskolen som et investeringsobjekt. For uddannelse har effekt på bruttonationalproduktet.

Baggrunden er, at i vor tid er alle nationer konkurrenter på det globale, vidensøkonomiske marked, uanset om de hedder Holland eller Bahrain, USA eller Kina, Singapore eller Danmark. Hvis ikke politikerne investerer visionært, langsigtet og massivt, er det de andre lande, der løber med fremtidens velfærd. Derfor er investeringsobjektet, når nationerne ruster sig til konkurrencen, grundskolen som indgang til det samlede uddannelsessystem. Og derfor er det de økonomiske organisationer – det økonomiske udviklingsråd i Bahrain, Vækstforum i Danmark, OECD og Verdensbanken på det overnationale niveau – der stiller og besvarer vor tids strategiske uddannelsesspørgsmål.

Den uddannelsespolitiske målsætning har ændret sig: Så sent som år 2000 var målet for uddannelsesinvesteringerne ifølge Verdensbanken ”uddannelse for alle”. Fem år senere lød målet: ”Education for all and for the knowledge economy.” OECD udsendte for nylig en rapport, der beregnede omkostningerne ved ikke at investere ambitiøst nok i uddannelsessystemet: Baseret på undersøgelser af 40 års komparative undersøgelser af uddannelses-effekter konkluderer rapporten, at forskelle i undervisningsresultater – ”educational achievements” – fører til betydelige forskelle i nationernes økonomiske vækst. Hvis Danmark forbedrer sin PISA-score med det, der svarer til 25 point over de næste år, vil resultatet være 250 procents forøgelse af bruttonationalproduktet i 2090. Store summer, ambitiøse reformer og lange tidshorisonter? Ja, for det tager 20 år at gennemføre store uddannelsesreformer, og det tager 40 år, før hele arbejdsstyrken er udskiftet. Men hvis ikke vi tager initiativet i dag, løber de andre nationer med gevinsterne. Så også på uddannelsesområdet er økonomi blevet det afgørende argument.

”Det er et opmuntrende resultat, at danske elever er verdensmestre i demokrati, selv om beslutningstagerne tidligere ville have glædet sig over resultatet på demokratiets vegne, mens de nu om dage gør det i et vidensøkonomisk perspektiv.”

Derfor står uddannelsesreformer højest på listen over politiske reformer. Derfor har ingen nation råd til at tøve. For ganske vist kan det ikke mærkes i morgen og kun i beskedent omfang i denne eller næste valgperiode. Men om 60 år slår de fulde konsekvenser igennem.

Men hvad skal eleverne lære? Paratviden – i matematik, naturfag, engelsk og modersmål – er nødvendig, men langt fra tilstrækkelig. Lige så vigtig er evnen til at kunne nyttiggøre sin viden samt samarbejdsevne og kreativitet. Man skal ikke bare kunne give de korrekte svar. Man skal også kunne stille de gode spørgsmål og kritisere de forudsætninger, svarene bygger på. Man skal være kreativ, kritisk og samarbejdsduelig, fx som aktiv medborger i et demokratisk samvirke.

Derfor er det opmuntrende, at danske elever er verdensmestre i demokrati. De ved lige så meget som eller mere end deres udenlandske kammerater om emnet, og deres færdigheder som aktive medborgere er helt i top. Resultatet er som sagt opmuntrende, selv om beslutningstagerne tidligere ville have glædet sig over resultatet på demokratiets vegne, mens de nu om dage gør det i et vidensøkonomisk perspektiv.

Men lige så opmuntrende er det, at vi deler verdensmesterskabet med de finske elever. Hvorfor? Fordi eleverne fra Finland også er verdensmestre i de fag, som danske elever står svagere i: Modersmål, engelsk, matematik og naturfag. Det er opmuntrende, fordi det viser, at læring ikke er et nulsumspil. Man bliver hverken underkuet eller en dårlig medborger af at tilegne sig basale kundskaber. Tværtimod, må man sige: Viden er de engagerede holdningers forudsætning. Og kan man begge dele, er chancen stor for, at også vores børnebørn har råd til at komme på alderdomshjem.